Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr 22.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena: *Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner*.
Preţul inserţiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LI.

„Gazeta“ iese în fie-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe treĭ lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 232. Braşovŭ, Vinerĭ 21 Octomvrie (2 Noemvrie) 1888.

Braşovŭ, 20 Octomvrie v.

Noulŭ ministru ungurescŭ de culte şi instrucţiune contele Albin Csaky a şi începutŭ a da semne de viéţă.

Mulţĭ, fórte mulţĭ şi cu deosebire naţionalităţile nemaghiare vorŭ fi avêndŭ curiositatea sĕ afle, în ce ape se scaldă urmaşulŭ rĕposatului Trefort.

Abia deprinsŭ póte cu fotoliulŭ ministerialŭ, noulŭ ministru ungurescŭ dela culte şi instrucţiune şi-a deschisŭ gura şi lăsândŭ frêu liberŭ graiului, n'a pregetatŭ a da sĕ se'nţelégă, că nu se va deosebi întru nimicŭ în faptele şi actele sale de predecesorulŭ sĕu, ba cu putinţă e sĕ dovedéscă că este şi mai cu fĕrfoiu.

Ocasiunea de a face o declaraţiune în înţelesulŭ acesta i-a dat'o reuniunea de maghiarisare, care printr'o deputaţiune a încercatŭ sĕ pipăe pulsulŭ inimei noului ministru, că óre bate totŭ aşa de ungaresce ca a rĕposatului ministru nemaghiarŭ.

Deputaţiunea nu s'a înşelatŭ şi convingerea cu care s'a despărţitŭ de noulŭ ministru n'a putută fi alta, decâtŭ că reuniunea de maghiarisare póte conta pe sprijinulŭ lui, căcĭ spusu-i-a ministrulŭ Csaky, că va avé *deosebită grijă*, amĕsuratŭ nouei sale posiţiunĭ, *pentru întărirea maghiarimei.*

Noi din parte-ne o spunemŭ curatŭ că nicĭ nu ne aşteptamŭ sĕ vedemŭ pe urmaşulŭ lui Trefort bătândŭ alte potecĭ decâtŭ cele bătute de predecesorulŭ sĕu, nu ne aşteptamŭ sĕ nu'lŭ vedemŭ continuândŭ a merge mai departe pe căile ce şi-le alesese acesta.

Intrebarea e, că pe a cui socotéală se póte întări maghiarismulŭ?

După cele întêmplate până acum, după tóte faptele guvernului, după tóte legile dietei, după întréga purtare a partidelorŭ politice ungurescĭ, a presei şi a reuniunilorŭ ungurescĭ poreclite în derisiune *culturale*, în fine după tótă procederea organelorŭ guvernului şi a potopului de agitatorĭ ungurĭ în comitate şi în comune, doveditŭ e că întărirea maghiarimei numai şi numai în socotéla şi în paguba naţionalităţilorŭ nemaghiare se póte îndeplinĭ, făcêndu-se felŭ de felŭ de încercărĭ pe faţă şi pe ascunsŭ, ca sĕ li-se ia acestora posibilitatea de a progresa şi a-se cultiva neîmpedecate în spiritŭ naţionalŭ.

Dér în ajutorulŭ acestei afirmaţiunĭ ne vine şi fóia unguréscă „Kolozsvar“ dela 29 Octomvre, sporindu-ne dovedile. Reptila bugetară din Cluşiu, luândŭ actŭ de declaraţiunea ministrului, cere ca elŭ sĕ pórte o *politică culturală specificŭ maghiară*, şi că ce anume înţelege ea prin acésta, ne spune în următórele cuvinte:

Maxima din timpulŭ luptelorŭ religióse *cujus regio ejus religio* esistă şi luptă şi adĭ modificată în *cujus regio ejus natio*, şi statulŭ, care nu 'nţelege acésta, o învaţă perindŭ. Naţiunea nu este altceva, decâtŭ omenire concretă. După debutulŭ ministrilorŭ de culte, carĭ au urmatŭ învĕţăturile generale ale omenirii, ajungemŭ acuma la aplicarea lorŭ concretă şi sĕ dea cerulŭ ca contele Albin Csaky sĕ fiă — ceea ce credemŭ şi aşteptămŭ — după unŭ cosmopolitŭ genialŭ doctrinarŭ unŭ mărinimosŭ *patriot practicŭ.*

Cu alte cuvinte, „practicii patrioţĭ“ dela fóia clusiană ḑicŭ, că ce-a fostŭ şi ce s'a făcutŭ până acum nu e nimicŭ, Trefort şi predecesorii sĕi au fostŭ pré cosmopolitĭ, pré s'au ţinutŭ de doctrinele generale ale omenirei; de acum înainte are sĕ fiă lupta, punêndu-se în practică acele doctrine, cum crede şi aşteptă fóia ungurésca, prin „practiculŭ şi mărinimosulŭ patriotŭ“ dela culte; ér acéstă punere în practică constă în a impune celorŭ aprópe douĕ-spre-ḑece milióne de Nemaghiarĭ naţiunea *cujus-regio* şi prin ea naţionalitatea aceleia.

Trebue sĕ-şĭ esprime omulŭ în grijirea de starea psichologică a foii bugetare ungurescĭ din Cluşŭ, când vede că nu-şĭ dă sémă de ceea ce scrie, că nu ţine sémă nicĭ de faptulŭ că Ungaria şi Transilvania nu suntŭ numai maghiare, nici de învĕţăturile istoriei. Punêndu-se în practică maxima luptolor religióse, în modificarea „practicilorŭ patrioţĭ“, se deslănţuescŭ lupte grele, la ale cărorŭ urmărĭ nu s'a gânditŭ fóia ungurésca.

Dér orĭ care ar fi aplicarea doctrinelorŭ premergĕtorilorŭ ministrului Csaky, practicate dealtmintrelea şi de predecesorulŭ sĕu cu destulă furiă, urmările nu pot fi decâtŭ cele ce le-a avutŭ punerea în practică à maximei lupttelorŭ religióse, la care se provócă fóia ungurésca: libertatea şi egalitatea de dreptŭ.

Infrăţire ruso-francesă.

Consiliulŭ comunalŭ din Cherbourg a arangeatŭ o representaţiune de galà şi unŭ prânḑŭ în onórea oficerilorŭ de pe corăbiile rusescĭ Korniloff, Nachimoff şi Kreitzer, carĭ se aflau ancorate în portŭ. La acéstă serbare au asistatŭ şi soldaţĭ ruşĭ şi francesĭ. Musica militară a corăbiei Nachimoff a datŭ unŭ concertŭ şi a cântatŭ „Marseillaisa“. Comercianţii călĕtorĭ, aflătorĭ în Cherbourg, au datŭ musicanţilorŭ ruşĭ unŭ prânḑŭ în Café du Louvre. Pe la órele 8 séra o musică militară francesă a cântatŭ înaintea teatrului imnulŭ rusescŭ. Oficerilorŭ li s'a făcutŭ o primire dintre cele mai strălucite.

Soldaţii şi matroḑii au ţinutŭ o adevĕrată sĕrbătóre de înfrăţire, ér mulţimea ura mereu pentru Francia şi Rusia. Cu ocasiunea prânḑului, primarul a ridicat un toastŭ pentru unirea ambelorŭ popóre, prefectulŭ a bĕutŭ pentru marina rusésca, generalulŭ Zurlinden pentru armata rusésca şi în urmă comandantulŭ Nachimoff a rĕspunsŭ urândŭ pentru preşedintele republicei şi pentru armata şi marina francesă. Musica regimentului I de infanterie marină a cântatŭ apoi imnulŭ rusescŭ. Serbarea s'a terminatŭ pe la órele 2 după meḑulŭ nopţei în ovaţiunĭ şi urale entusiaste.

Reforme militare în Rusia.

„Staaten-Correspondenz“ din Berlinŭ primesce din Petersburgŭ următórea scrisóre:

Este vorba, ca postulŭ de comandantŭ militarŭ în districtulŭ Charkov, devenitŭ vacantŭ prin chemarea adjutantului generalŭ F. F. Radetzky la postulŭ de comandantŭ alŭ districtului militarŭ de Kiev, sĕ nu mai fiă ocupatŭ, ci sĕ fie desfiinţatŭ. Trupele din acestŭ districtŭ vorŭ fi supuse în parte comandantului militarŭ de Kiev, în parte celui de Odessa.

In legătură cu acésta merită atenţiune versiunea, care circulă din nou în înaltele şi influentele cercurĭ militare şi după care împărţirea militară de până acum va fi desfiinţată şi în loculŭ ei se va da o nouă organisaţiune şi anume: întréga armată rusésca se va împărţi în trei marĭ secţiunĭ principale militare: una de nordŭ, alta de sudŭ şi a treia de vestŭ. Ca comandanţĭ supremĭ peste aceste trei secţiunĭ arŭ fi desemnaţĭ marele duce Wladimir Alecsandrovicĭ, actualulŭ ministru de resbelŭ şi adjutantŭ generalŭ Wannovski şi adjutantulŭ generalŭ Gurko.

La postulŭ de ministru de resbelŭ va fi probabilŭ chematŭ adjutantulŭ generalŭ Orucen.

Este fórte probabilŭ, ḑice mai departe corespondentulŭ, că se plănuesce o asemenea reformă în sistemulŭ administraţiunei militare superióre, şi desfiinţarea postului de comandantŭ alŭ districtului militarŭ Charkov se póte privi ca primulŭ pasŭ în acéstă direcţiune. Se póte spune însĕ cu tótă siguranţa, că reforma de care este vorba în nicĭ unŭ casŭ nu va fi pusă în curêndŭ în practică.

Pressa rusésca contra regelui Milanŭ.

Divorţulŭ dintre Regele Milanŭ şi Regina Natalia a produsŭ în Rusia mare indignaţiune. Amŭ arătatŭ ce ḑice „Novoje Vremja“ despre acéstă afacere. Ca

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

(8)

Iléna Sandului.

Novelă din poporŭ.

In vreme ce Florea aştepta ceva, dér însuşĭ nu scia ce, după ce i-se urîse, eşi în curte. Iléna venea spre elŭ păşindŭ harnicŭ. Când trecu pe dinaintea curţii, Florea o ḑări.

Iléna făcu câţĭ-va paşĭ pe uliţă în susŭ, apoi se întórse. Când era în dreptulŭ porţii lui Florea, ar fi vrutŭ sĕ mérgă mai departe şi ar fi vrutŭ sĕ stea. Nu putea sĕ mérgă sĕ n'o véḑă lumea; nu putea sĕ nu-lŭ aştepte şi sĕ se depărteze fără a-şĭ lua măcarŭ ḑiua bună. Ea se simţea greu lovită de vorbele lui de aséră şi simţea éraşĭ, că décă chiar ar fi sĕ-i facă cele mai grele învinuirĭ, ea totuşĭ îlŭ va asculta şi nu-i va face nicĭ o imputare. Sta aşa nehotărîtă şi nu scia ce sĕ facă, ca elŭ sĕ iésă la póртă.

Intr'unŭ târḑiu totuşĭ Florea eşi din curte; când Iléna apucă drumulŭ spre casă. Florea 'i călcă pe urmă-i până apróре de pârĕulŭ ce curge pe dinaintea curţii lui Sandu, unde o ajunse. Aicĭ se întêlniră. Florea o îmbrăţişa, Iléna îlŭ lăsă s'o sărute.

Nu cumva erau minciunĭ ce'mĭ spuneai tu aséră, Floreo?“

„Cum sĕ fiă minciunĭ, Ilénă dragă? N'am obiceiulŭ de a minţi. Nu mi-s'or fi pusŭ şi mie minciunile în spate ca la Veta lui Pêrjolŭ? Şĭ-apoi chiar sĕ fi minţitŭ, tu trebuia sĕ-mĭ rĕspunḑĭ.

Iléna tăcea ca pămêntulŭ. Vorbele lui Florea o durea şi era pe-aci sĕ plângă.

„Ce şi acuma tacĭ, Iléno? Nu care cumva te simţĭ vinovată?“

„Vrei sĕ mĕ năpăstuescĭ cu bănuelĭ?“ ḑise drăgălaşa fată uitându-se speriată la elŭ.

„Iléno“, îi ḑise elŭ liniştitŭ, „eu mĕ ducŭ şi tu rĕmâi. Rĕmasulŭ tĕu nu-i aşa de amarŭ şi chinuitorŭ, ca mersulŭ meu. Tu poţĭ sĕ te norocescĭ aicĭ cu tatălŭ tĕu, eu însĕ potŭ sĕ mĕ nenorocescŭ departe de mama mea.... Tu însĕ nu-ţĭ pierde nĕdejdea. Nu e nimicŭ şi décă te măriţĭ...... adecăte multŭ e, dér n'am ce face, eu sciu că te măriţĭ.

„Greşescĭ, Floreo“, rĕspunse Iléna cu nelinisce, „greşescĭ; nu mĕ măritŭ după altulŭ. Căile mele, décă vréi, nu se vorŭ despărti de ale tale, nu. Sciam de multŭ, că nu sunt vrednică de bunĕtatea ta, şi mai sciam şi sciu că îndoielile tale n'o sĕ ne aducă bucuriă.

„Aşa'i“, urmă Florea, în vreme ce prin trupulŭ sĕu unŭ fiorŭ, unulŭ sîngurŭ, îlŭ făcea sĕ'şĭ aducă aminte de întâia lorŭ dragoste.“ Dér aşa că totŭ îţĭ pare bine Iléno, că ne-amŭ întêlnitŭ?

„Mai sciu şi eu ce sĕ ḑicŭ? N'aveam de gândŭ sĕ ne fiă asta cea din urmă întêlnire“, şi începu sĕ plângă.

Florea îşĭ simţea viéţa, ca sfîrşită, ar fi voitŭ sĕ calce totŭ în picióre, sĕ sdrobéscă, sĕ rupă, sĕ prăpădéscă totŭ.

„De géba te nĕcăjescĭ,“ urmă Iléna, „căcĭ aşa-i. Nu te uita în laturĭ. Tata e la câmpŭ şĭ-apoi mie nu-mĭ e ruşine sĕ plângŭ.“

„De ce am venitŭ dér? Sĕ-mĭ plângĭ? Iléno aibĭ milă, ştergeţĭ lacrimile şi fi cuminte!“

„Cuminte şi totuşĭ friptă de dorŭ!“

Iléna după o clipă de nedumerire se desfăcu din braţele lui şi se răḑimă de stêlpulŭ porţii, în vreme ce Florea îşĭ ştergea sudorile de pe frunte. Multe ar fi voitŭ ei sĕ'şĭ mai spună, dér rĕmaseră tăcuţĭ, şi aşa'i vĕḑu badea Sandu, când venea dela câmpŭ.

„Vino, Iléno, nu vii cu mine? ḑise buimăcitŭ Florea, în vreme ce Sandu întra cu caru 'n curte, şi Iléna îlŭ privea pe sub códa ochiului.

„La ce a şi mai veni, décă tu nu mĕ vréi? rĕspunse fata Sandului nedumerită.

Asta le fu cea din urmă vorbă. Badea Sandu o strigă, şi ei se despărţiră, aşa de neodihniţĭ, aşa de cu jale

şi ea celelalte diare atribue desfacerea căsĕtoriei influinţelorŭ austriace. Tóte foile iau partea Reginei şi daclară despărţirea ca nevalabilă şi de unŭ brutalŭ actŭ de violinţă, care vatĕmă tóte drepturile canonice şi civile. Unele foi dicŭ, că prin acestŭ actŭ a fostŭ ofensată chiar Rusia şi că prin acésta Regele Milanŭ se aruncă în prăpastiă. „Graşdanin“ crede, că rĕspunderea are sĕ cadă asupra Austriei, care a datŭ lovitură nu numai orfanului poporŭ sêrbescŭ, ci şi Rusiei întregĭ, întregei lumĭ ortodoxe slave. „Novosti“ numesce divorţulŭ „începutulŭ unui sfêrşitŭ tragicŭ pentru Regele Milanŭ.“ „Svjet“ şi „Vjedomosti“ se esprimă în acelaşŭ sensŭ.

SCIRILE DILEI.

„Ellenzék“ plinŭ de bucuriă grăbesce a reproduce scirea despre *suspendarea părintelui Petrescu* din Remetea, susţinêndŭ şi elŭ, că pricina suspendărei sale a fostu predica menţionată în numĕrulŭ de erĭ alŭ fóiei nóstre. Fóia ungurescă de mai susŭ adauge însĕ, că părintele Petrescu nu s'a supusŭ pedepsei de suspendare dictată de Consistoriulŭ din Aradŭ, din care causă autoritatea superióră bisericéscă l'ar fi scosŭ din parochiă *cu gendarmĭ.*

Nu rĕmâne decâtŭ ca totŭ „Biserica şi Şcóla“ sĕ dea lămuririle de lipsă, chiar în interesulŭ autorităţii nóstre bisericescĭ din Aradŭ.

*
* *

Mercurĭ, 26 curentŭ, se va face cu mare solemnitate inaugurarea bustului poetului *Dimitrie Bolintineanu*, în com. Bolintinulŭ-din-Vale, plasa Sabarulŭ, jud. Ilfovŭ, (douĕ ore depărtare de Bucurescĭ) la 2 óre p. m. Acéstă inaugurare e o sĕrbătóre pentru toţĭ aceia, carĭ iubescŭ şi respectă memoria adevĕraţilorŭ patrioţĭ şi ómenĭ marĭ ai ţĕrii.

*
* *

Regina Natalia a făcutŭ cunoscutŭ la Petersburg, că sosesce în acelŭ oraşŭ în diua de 8 Februarie st. n. M. S. va ocupa mai multe apartamente din palatulŭ de iarnă alŭ Ţarului. De asemenea şi comitetele slave facŭ marĭ pregătirĭ pentru a primi pe regina Natalia. Inainte de a se duce în Rusia, M. S. va sta unŭ timpŭ óre-care în Iaşĭ. D-lŭ Pirocianaţ, representantulŭ Reginei în afacerea divorţului, a sositŭ la Regina, ca sĕ pună la cale cele de lipsă.

*
* *

D-lŭ Dr. Alexandru *Ceuşianu* e numitŭ medicŭ locotenentŭ în reservă la semibrigada 23 de inf. de honvedĭ.

*
* *

Cu ocasiunea têrgului de sĕptĕmână în *Mureşŭ-Uióra* s'a întêmplatŭ o *nenorocire.* Negustorulŭ de pânză Iosif Schatler din Alba-Iulia mêrgêndŭ cu soţia sa la têrgŭ, carulŭ care era greu încărcatŭ se rĕsturnă şi marfa cădu pe soţia sa, de 28 anĭ şi pe vizitiu, omorîndu'i pe amêndoi.

*
* *

O nouă *descoperire archeologică* s'a făcutŭ în *Dobrogea*, unde s'au găsitŭ optŭ pietre tumulare purtândŭ inscripţiunĭ romane pe dênsele. Sub una din aceste pietre s'au găsitŭ şi nisce monede de argintŭ şi de aramă.

*
* *

In stagiunea acésta se va juca pe scena Teatrului Naţionalŭ din *Bucurescĭ* o dramă în cincĭ acte, datorită penei multŭ cunoscutei autóre *Carmen Sylva.*

*
* *

In comuna *Craifalĕu* bântue *frigurile tifoide.* Suntŭ bolnavĭ 28 de ómenĭ.

*
* *

In *Ilyefalva* din Sĕcuime au arsŭ în nóptea de 28 spre 29 Octomvre n. 5 şurĭ cu bucate, 4 şopurĭ şi 4 grajdurĭ. In *Făgăraşŭ* a arsŭ în nóptea de 25 spre 26 o şură.

Literatură.

A eşitŭ de sub tiparŭ *volumulŭ I.* din **Istoria Românilorŭ** *din Dacia Traiană* de *A. D. Xenopolŭ*, profesorŭ la Universitatea din Iaşĭ (unŭ vol. de 630 de pag. măr. în 8^0 cu 4 părţĭ.) Volumulŭ acesta expune în modŭ criticŭ şi pe bază documentală istoria formalităţii naţionalităţii românescĭ din timpurile cele mai vechĭ până la întrunirea principatelorŭ. Este împărţitŭ în 4 capitolĭ: I Dacia antiromană, II Dacia sub Romanĭ, III Năvălirea barbarilorŭ perioda I. Românii în munţĭ. IV. Perioda II. începuturĭ de statŭ. Mai bine de o miiă de note cuprinde bogatulŭ materialŭ istoricŭ din care espunerea a fostŭ culésă.

Cartea acésta a neamului românesc ar trebui sĕ se găséscă în tóte mânile.

Volumurile viitóre vor apăré în intervale de 6 lunĭ şi vorŭ cuprinde materiile următóre: Volumulŭ II.: Dela descălecare până la Mihai Viteazulŭ. Volumulŭ III.: Dela Mihai Viteazulŭ până la Matei Basarabŭ şi Vasile Lupulŭ. Volumulŭ IV.: Dela Matei Basarabŭ şi Vasile Lupulŭ până la Fanarioţĭ. Volumulŭ V.: Epoca Fanarioţilorŭ. Volumulŭ VI.: Istoria contimpurană dela 1821—1862 şi indicele.

O largă parte este consacrată istoriei Românilorŭ din cetatea Carpaţilorŭ.

Preţulŭ unui volumŭ este de 10 lei. (5 fl.)

Pentru acestŭ preţŭ cumpărătorii vorŭ primi volumulŭ francatŭ şi recomandatŭ la domiciliulŭ lorŭ. *A se adresa la autorŭ în Iaşĭ.*

Din alŭ doilea paşalicŭ alŭ lui Banffy.

Solnocŭ-Dobêca, 24 Octomvre 1888.

(Fine.)

Acum sĕ viu la alŭ doilea obiectŭ, adêncŭ tăiătorŭ în viéţa publică politică şi culturală a comitatului.

In nr. 209 alŭ acestei preţuite foi cineva a datŭ de timpuriu de scire, că Torma Miklos face propunerea de ase arunca dare suplimentară (pótadó) pe comitatŭ pentru „scopurĭ culturale“. Acelŭ cineva după opiniunea publică rĕspândită chiar şi între Maghiarĭ, dicea că numai în favorulŭ teatrului din Deşŭ se va face aceea, căcĭ teatrulŭ înótă, în balta pe care se află, cu unŭ *cambiu* de vr'o 20 mii fl. în spinare. Admitŭ că şi teatrulŭ, neajungêndu-i cele 3000 fl. subvenţiune din chiria unui edificiu comitatensŭ, va avé partea sa netrecutŭ de lipsă, până la sterpirea *cambiului*, însĕ din desbaterea acelei pripunerĭ din 16 l. c. în casa comitatului, se vede că lucrurĭ marĭ (!) se intenţionéză cu crucerii Românilor din comitatŭ adunaţĭ în unŭ fondŭ, cu „scopurĭ culturale“ şi acesta apoi administratŭ de promipilii şovinismului maghiarŭ. Cum sĕ se pótă închipui altceva decâtŭ lucrurĭ marĭ (!) dela unŭ omŭ ca Torma M. şi cei de pănura lui? Ómenii politicei militante, ca sĕ-şĭ ajungă unele scopurĭ, punŭ în bâtă câte unŭ „planŭ mâreţŭ“, câte o ideiă umflată, o bucină, cei ce o audŭ se îmbuimăcescŭ, ca pescii după măslagŭ, şi apoi pornescŭ orbesce înainte. Atuncĭ apoi mai vorbesce, de ai cu cine. Aşa se întêmplă de vre-o 13 anĭ, şi precum se vede cu succesŭ. Aci îşĭ are isvorulŭ şovinismulŭ intolerantŭ, pe basa căruia guvernulŭ actualŭ şĭ-a basatŭ esistenţa şi stabilitatea. Trebuia şi în comitatulŭ nostru, cu acéstă ocasiune, din nou ventilarea unei „idei marĭ“, ca sĕ îmbete pe Maghiarii, carĭ au veleităţĭ de a cugeta mai independentŭ de şovinismŭ, cu apă rece. Dér sĕ venimŭ la cestiune.

Torma Miklos, tênĕrulŭ deputatŭ, care în locŭ sĕ vorbéscă colo în dietă pentru binele comunŭ, décă 'lŭ scie şi pricepe, şi pentru uşurarea contribuenţilorŭ, eroulŭ dilei (!) îşĭ începe motivarea la arunculŭ nouei greutăţĭ pe bieţii contribuenţĭ: *„Menirea nóstră este, ca sĕ fimŭ mijlocitorii culturei apusului în barbarulŭ Orientŭ, sĕ apĕrămŭ civilisaţiunea apusului faţă cu puterea pustiitóre a Orientului.“*

„Acéstă problemă pe acestŭ teritoriu numai unŭ statŭ cu caracterŭ maghiarŭ o póte împlini şi deslega“.

Destulŭ atâta; din sentinţa ultimă se vede, că după ce statulŭ nostru e poliglotŭ, şi încă pe acestŭ teritoriu locuitŭ de $80^0/_0$ Românĭ, trebue sĕ i-se dea caracterŭ maghiarŭ, séu sĕ se maghiariseze ca sĕ-şĭ pótă împlini „marea misiune“; de aceea cine dintre „patrioţĭ“ sĕ nu voteze percentulŭ de dare? De aci desbaterea a luatŭ o direcţiune de „mare interesŭ naţionalŭ.“ (!) A cetitŭ apoi unŭ proiectŭ de statute, indicândŭ în acela, că cu filerii acestorŭ jertfe „patriotice“ *se vorŭ premia învĕţătorii şi învĕţăceii cu şpiritŭ maghiarŭ patrioticŭ;* se vorŭ înfiinţa séu ajuta asile şi scolĭ poporale; cu unŭ cuvêntŭ doresce a se folosi spre promovarea *scopurilorŭ culturale maghiare patriotice* şi ajutorarea institutelorŭ, care *propagă cultura maghiară patriotică.* etc. (Ellzk. 241). Dispune apoi funcţionarii la acelŭ fondŭ.

Totŭ cu acéstă propunere a păşitŭ mai întêiu unŭ Maghiarŭ, pe care nu l'au fostŭ convinsŭ încă *frasele patriotice*, Bodorŭ Bertalan, şi face contrapropunerea: sĕ se respingă propunerea lui Torma M. din causa neîntreruptelorŭ crescerĭ ale dărilorŭ asupra poporului spetitŭ de sarcina multelorŭ imposite.

S'a sculatŭ însĕ preşedintele tribunalului din Deşŭ, Balázs Máté, care într'unŭ stilŭ şi tonŭ potrivite unui vechiu tabla-birĕu, o spuse oarzănă, că *în interesulŭ naţionalităţii maghiare, a aduce aceste jertfe, ne este o datorinţă ce nu ne e ertatŭ a o negligea* (nemzetiségünk érdekében áldozatul meghozni elengedhetetlen kötelességünk).

La aceste vorbe, contele Kornis Viktor atâtŭ de multŭ se însufleţise, în câtŭ propuse nu $^1/_2$ $^0/_0$, precum ceruse Torma, ca fiindŭ destulŭ pentru teatru, ci $1^0/_0$ întregŭ sĕ se voteze.

Dintre Românĭ mai întêiu şĭ-a ridicatŭ graiulŭ contra acestorŭ propunerĭ nedrepte *Gregoriu Steţiu* adv., care în limba română le-a spusŭ: că nu este cu dreptate sĕ se voteze în contulŭ Românilorŭ comitatului dare pentru scopurĭ de cultură specialŭ maghiare, nu este de locŭ lucru echitabilŭ şi moralŭ a-le lua şi cruceriulŭ din urmă, ca cu acesta sĕ ţintéscă la maghiarisarea lorŭ, sĕ ţintéscă a-i răpi de tesaurul celŭ mai scump ce li l'au lăsatŭ ca o scumpă moştenire străbunii: limba română. Din enunţările ce le-am citatŭ, le-a datŭ de golŭ scopulŭ lorŭ, pusŭ de altmintrelea pe basa unorŭ calculĭ fórte greşiţĭ.

A vorbitŭ apoi *Augustinŭ Munteanŭ* adv. Vorbirea d-sale în limba maghiară a făcutŭ, fiindŭ şi ironică, mare impresiune asupra tuturorŭ, şi e de următorulŭ conţinutŭ:

„Onorabilă adunare! Sunt pentru contrapropunere! Se póte că motivele interne ale d-lui contrapropunĕtorŭ nu suntŭ identice cu ale mele, déră motive basate pe lege şi pe împrejurările actuale avemŭ ambii.

„Am sĕ premitŭ, că eu nu aş fi desfăşuratŭ motivele, pe care le-am auditŭ dela amiculŭ Steţiu; putea sĕ scie d-sa, că ce curentŭ domnesce astădĭ, numai gravamine naţionale sĕ nu pomenéscă, că chiar pentru aceea cu dreptulŭ în mână nu va avea dreptŭ.

„Eu din punctŭ de vedere naţionalŭ nicĭ nu amŭ nicĭ o temere; cu suma de 5000 fl. pe anŭ, câtŭ póte că se va stórce prin contribuţiunea acésta, nu se va face mare ispravă culturală, căcĭ nesciinţa nóstră e fórte mare.

Suntŭ şi alte motive în contra proiectului de contribuţiune culturală: Conformŭ legei astfelŭ de propunerĭ trebue sĕ fiă publicate la timpulŭ sĕu. Ei bine, s'a publicatŭ, că va veni la pertractare

---

III.

La casa lui Popicŭ multă nevoiă şi supĕrare. In dorĭ de di lelea Séra se sculă, aprinse foculŭ, puse căldarea pe focŭ, si când fierbea apa, taiă puii şi'i aruncă în căldare. Era cea din urmă mâncare pentru Florea, în casa părintéscă pentru vreme de trei anĭ, şi nimenĭ nu scia, décă nu cumva şi pentru mai multŭ.

Sfârăia hârbulŭ lângă jăraticŭ. Din colţulŭ şurei, Florea, deşteptatŭ din somnŭ, privea radele sórelui, ce rĕsăreau de după délulŭ cu viile domnescĭ, şi privia aşa de cu jale, aşa de cu multă neîmpăciure, celŭ din urmă sóre rĕsărindŭ peste satulŭ sĕu plinŭ de amintirĭ pentru elŭ. Elŭ păşì în curte. Chiar atuncĭ nimerì şi Tănase, sluga lorŭ, cu boii din câmpŭ, ér Mărina sta lângă tăiătorŭ cu toporulŭ în mână dicêndŭ lui Tănase sĕ-i tragă o rudă din grămadă şi s'o tae pentru lelea Séră.

Florea când îşĭ vĕdu boulenii cu care a căratŭ elŭ păpuşoiulŭ, merse colea lângă ei şi clipia din ochii sĕi udaţĭ de lacrimĭ. Mai vedea apoi carulŭ şi plugulŭ şi tóte uneltele de muncitŭ pămêntulŭ şi cum le vedea părea că i-se rupe inima. N'avea ce face, aşa i-a fostŭ rênduitŭ, îşĭ gândea Mărina de lângă tăiătorŭ, care-i pricepea durerea.

In vreme ce Mărina îngrija de focŭ ér lelea Séră se gândea, cum sĕ gătéscă mai bine lui Florea mâncarea şi straiţa de drumŭ, badea Popicŭcă uta în fundulŭ lădii după câţĭ-va florinĭ, pentru ficiorulŭ sĕu, căcĭ de, calea-i lungă şi cătănia cu multe pomenĭ e împreunată; apoi se mai învêrtea încóce, se mai învêrtea încolo, şi érăşĭ se gândea la bietulŭ Florea şi la drumurile lui şi îlŭ durea de sórtea fiului sĕu.

Florea însĕ nicĭ-odată nu simţise ca acuma, că elŭ iubesce atâtŭ de cu focŭ. Tótă nóptea n'a durmitŭ. Tótă nóptea a şedutŭ pe pragulŭ uşei gândindu-se mereu la cele trecute şi cele viitóre ale lui. Cum nóptea era liniştită şi cerulŭ seninŭ, elŭ ar fi vrutŭ sĕ dórmă sĕ o viseze în braţele lui. Numai florile de pe pomĭ îlŭ mai întovărăşiau îo durerile lui sufletescĭ, numai lucéfării focoşĭ îi mai străjuiau durerile lui. Sufletulŭ sĕu nicĭ-odată nu şi-lŭ simţise aşa de plinŭ cu Ilena ca şi acum, nicĭ mintea lui aşa de pironită în gândulŭ sĕu la ea, şi i-se părea, că ochii ei ascunşĭ printre negurĭ îi rĕsăriau din când în când ca douĕ rade de lumină. Elŭ i-ar fi sorbitŭ suflarea, şĭ-ar fi deschisŭ inima, i-ar fi datŭ sufletulŭ numai s'o scie pe vecĭ a lui. Şi tóte astea ar fi trebuitŭ sĕ le scie lelea Séra şi badea Popicŭ, ca sĕ nu-i mai vorbéscă de Fica lui Bulbucŭ.

Dér vremea trecea şi Florea a ajunsŭ sĕ fiă în clipa plecării. Elŭ îşĭ luà „diua bună“ dela toţĭ vecinii, apoi intrândŭ ér în casă, nu scia sĕ mérgă la mamă-sa, orĭ la tată-sĕu, orĭ sĕ stea pe locŭ şi sĕ-i spună Mărinei sĕ mérgă la Iléna s'o facă sĕ-lŭ aştepte în capulŭ satului.

Intr'unŭ târdiu, cum se uita cu ochii în pămêntŭ, începu sĕ-i fiă rece în spate, sĕ'lŭ cuprindă fiorii de despărţeniă. Dér luându'şĭ inima 'n dinţĭ, păşì spre mumă-sa, o cuprinsă în braţe, o sĕrută şi ea începu sĕ plângă, pe urma ei şi Mărina şi era pe-aci sĕ plângă şi badea Popicŭ, decumva feciorulŭ sĕu nu i-ar fi disŭ: „Tată, Dumnedeu cu voi, de mine n'avetĭ temă; téfărŭ mergŭ, téfărŭ sĕ viu“, şi-lŭ sĕrută şi pe elŭ. Pe urmă îi şoptì Mărinei la ureche sĕ nu'şĭ uite de Iléna, ér lui Tănase îi dete în grije boulenii sĕi.

Florea păşi peste pragulŭ porţii. Ilŭ aştepta Viluca lui Costanŭ, bunulŭ sĕu prietinŭ. Prinşĭ de după gâtŭ, se sĕrutară şi o luară la piciorŭ. Mai josŭ de ei Fica lui Bulbucŭ le eşì în cale cu plinŭ şi le poftì norocŭ. Lui Florea i-se părea, că vede o stafiă ce-i prorocesce nenorocire.

Mergêndŭ de-alungulŭ drumului, colea când erau apróape de casa Sandului, Florea îşĭ aduse aminte de cele din urmă dile, în care a întêlnit'o pe Iléna, de séra în care i-se făcu spaimă, de măr-

propunerea d-lui Torma; am vĕḑutŭ propunerea, aceea a proiectatŭ $1/2\%$ contribuţiune; astăḑĭ furămŭ surprinşĭ cu o propunere de 1% întregŭ, — mĕ îndoiescŭ déră, pe basa legei, că óre propunerea în forma acésta nouă póte se pertracta?

„Şi apoi, d-lorŭ, legea (art. XV dela 1883) concede jurisdicţiunilorŭ sĕ arunce contribuţiunĭ pentru scopurĭ culturale; înţelesulŭ acestei disposiţiunĭ póte sĕ fiă, că unde este unŭ scopŭ orĭ o instituţiune culturală specifică, şi de folosŭ comunŭ, se póte ajuta prin contribuţiune, — déră nu ca în casulŭ de faţă, fără ca sĕ se numéscă, că ce anumitŭ scopŭ, numai pentru unŭ conceptŭ generalŭ sĕ adunămŭ banĭ şi sĕ creămŭ unŭ oficiu mare pentru manipularea banilorŭ.

„Décă d-lŭ Torma ar ḑice: étă colo unŭ institutŭ anumitŭ, o scólă bună, care a crescutŭ mulţĭ bărbaţĭ, nu se póte susţiné, şi e de lipsă sĕ o ajutămŭ, atuncĭ amŭ sci despre ce sĕ tractămŭ; déră numai aşa în generalŭ, sĕ adunămŭ banĭ pentru scopurĭ culturale, este ca şi când ar merge cineva la medicŭ ḑicêndu-i, ca sĕ-i scrie medicină, şi la întrebarea medicului, că de ce sufere, ar ḑice că de nimica, déră ar dori sĕ fiă şi mai sănĕtosŭ! Ce i-ar prescrie medicul? Dér noi ce vomŭ face cu banii? Acésta astăḑĭ ar trebui sĕ se limpeḑéscă.

„S'a vorbitŭ de cultura maghiară! Eu am convingerea, că cultura maghiară nicĭ nu pré pĕtrunde la poporulŭ nostru; cine nu'mĭ crede, asemeneze unŭ ţĕranŭ românŭ dintre Ungurĭ cu ţĕranulŭ românŭ dintre Sasĭ; cultura nu este naţională, o primescŭ de unde o capĕtă!

„Cultura e şi lucru relativŭ! Nicĭ săritura în cultură nu e bună. Intrebŭ pe d-lŭ conte Kornis, care ḑice că sĕ cultivămŭ poporulŭ spre binele nostru, ce ar face d-sa când ţĕranii din comunele d-sale arŭ avé cu toţii o cultură academică?

„Cultura mai mare decâtŭ cea care corĕspunde stărei sociale şi materiale este unŭ lucsŭ; comitatulŭ nostru, unde poporulŭ este sĕracŭ, unde sarcinile abia se mai potŭ purta, unde în anii trecuţĭ *s'au vêndutŭ pentru contribuţiune în licitaţiune la 700 de moşii ţĕrănescĭ*, nu'şĭ póte permite lucsulŭ contribuţiunei proiectate.

„Ḑis'a d-lŭ preşedinte antevorbitorŭ, că statulŭ nu póte face totŭ, trebue sĕ'i vină societatea întru ajutorŭ! Bine, facă aşa o listă, deschiḑă subscripţiunĭ benevole, vomŭ da care ce vomŭ puté şi voi, déră noi aci nu suntemŭ societatea, ci suntemŭ o parte a statului, carĭ aducemŭ conclusŭ obligatorŭ pentru cei ce nu suntŭ în persónă de faţă.

„Am auḑitŭ ḑicêndu-se, că menirea acestui fondŭ ar fi între altele sĕ se dea remuneraţiune învĕţătorilorŭ „patrioticĭ", astfelŭ stă în proiectulŭ de statutŭ.

„Eu mĕ temŭ de acéstă espresiune, pentru că astăḑĭ este identificatŭ conceptulŭ de patriotismŭ cu una séu altă partidă politică, ba ce e mai tristŭ, cu limba ce o vorbescŭ cetăţenii.

„Dér trageţi-vĕ séma, D-lorŭ, în 10 anĭ, pentru carĭ se face contribuţiunea, póte veni altă politică la putere, căcĭ politica e schimbăciósă, chiar şi alţĭ amploiaţĭ, şi este espusŭ acestŭ fondŭ sĕ se foloséscă ca remuneraţiunĭ corteşescĭ, aḑĭ într'o direcţiune, mâne în alta.

„Din aceste motive părtinescŭ contrapropunerea."

Mai apoi a vorbitŭ dr. *T. Mihali* adv. în limba maghiară. Din vorbirea-i mai estinsă amintescŭ numai o părticea: S'a ḑisŭ, că Maghiarilorŭ le place a se numi naţia cavaleréscă, este decĭ cavalerismŭ aceea, că *votéză dare asupra poporului, care nu e de faţă*, în paguba şi contra lui? Aţĭ amintitŭ, că veţĭ premia învĕţătorii patrioticĭ şi scolarii, carĭ facŭ progrese în limba maghiară; sub acei învĕţătorĭ înţelegŭ eu nisce lingăi, nisce semidocţĭ stricăcioşĭ şi nouĕ şi Maghiarilorŭ, carĭ 'sŭ cu multŭ mai înapoi decâtŭ cinstitulŭ plugarŭ, ce nu scie carte. Eră că veţĭ da premiu băeţilorŭ ce vorŭ borborosi câteva cuvinte maghiare, nu se va alege nicĭ unŭ sporŭ etc.

La partea aceea, că *poporulŭ nu e de faţă*, a rĕspunsŭ mai târḑiu comitele, că este de faţă prin representanţii sĕi aleşĭ.

Asta e altă căciulă. Cum se facŭ alegerile acelea, şi încă tocmai în „comitatulŭ de modelŭ?" La asta mĭ-ar plăcé sĕ vrea a rĕspunde dreptŭ „Ilustritatea Sa."

In fine dintre Românĭ a vorbitŭ veteranulŭ *Gabrielŭ Manŭ*, c'am precum urméză:

„Sunt silitŭ în prima liniă din motive financiare a mĕ alătura contrapropunerei făcute. Aceste motive ni le-ar puté da d-lŭ vice-şpanŭ, deórece bine scie din raţiociniile comunale, că *impositele după 1 fl. în comune se sue dela 30% până la 60% şi încă şi mai susŭ.* Dér mĕ provocŭ totodată şi la d-lŭ preşedinte alŭ tribunalului, care cu atâta zelŭ şi focŭ a vorbitŭ pentru propunerea d-lui Torma. D-sa scie pré bine şi din actele judecătorescĭ, că *locuitorii din comuna Totfalĕu*, — cu ale căreia spese vreau posesorii sĕ'şĭ comaseze pădurile, deórece afară de pădurĭ n'au nicĭ unŭ locŭ pentru cultivare în hotarŭ, — *plătescŭ după 1 fl. v. a. 11 fl., aşadéră 1100% în 6 anĭ, şi aşa pe anŭ câte $183^1/_3\%$.* Acum ce mai vreţĭ, d-lorŭ, décă noi avemŭ datoria de a susţiné poporulŭ în interesulŭ statului, de care vĕ interesaţĭ cu toţii, aflaţĭ de cuviinţă a da celui bătutŭ şi schilăvitŭ de mórte încă o lovitură? Şi pentru ce? Pentru scopurĭ culturale separatistice, carĭ numai maiorităţii poporului comitatului acestuia, adecă celui românescŭ, nu-i va servi spre nicĭ o cultură orĭ cultivare.

„S'a accentuatŭ faţă cu d-lŭ contrapropunĕtorŭ, că ce a datŭ elŭ pentru scopurĭ de cultură comună? După ce eu încă m'am alăturatŭ la acea contrapropunere, mĕ sêmtŭ îndreptăţitŭ a întreba, începêndŭ dela d-lŭ prefectŭ până la celŭ din urmă membru alŭ comitetului, că cine a datŭ şi dă în proporţiune mai multŭ decâtŭ mine, după ce pentru şcóla districtuală din Lăpuşiu dau pre totŭ anulŭ 50 fl., în care şcólă pe lângă limba română se învaţă şi limba maghiară şi încă şi cea germană, căcĭ Românulŭ bine scie, că cu câtŭ cunósce mai multe limbĭ, cu atâta are şi pretensiune mai mare de a se numĕra clasei culte. D-vóstre însĕ anevoiă aţĭ întórce vre-unŭ cruceriu spre cultivarea comună a poporului românŭ, dela care voiţĭ a scóte cruceriu de cruceriu spre scopurĭ separatistice maghiare....."

La tóte aceste vorbirĭ, basate pe argumente de o netăgăduită valóre, s'a legatŭ a replica Bokros Lajos, ca unŭ oraculŭ între ceilalţĭ *ejusdem farinae*, în unŭ tonŭ fórte corteşescŭ şi cu atâta emfasă, ca şi cum s'ar fi aflatŭ deja în scaunulŭ fişpănescŭ, după care i-se scură inima şi speréză dulce în viitorŭ. De ḑisŭ, afară de unele alusiunĭ nedrepte şi invective, n'a ḑisŭ nimica, ca totdéuna.

A urmatŭ apoi închiderea discusiunei. Bodor Bertalan, vĕḑêndŭ că nicĭ unŭ Maghiarŭ nu'lŭ părtinesce, şĭ-a retrasŭ contrapropunerea. Ceial'alţĭ Maghiarĭ cu puţină escepţiune, aşa se înfierbêntaseră, încâtŭ, în fantasia lorŭ orientală, îşĭ închipuiau acum întregŭ teritoriulŭ comitatului lipsitŭ de orĭ-ce suflare omenéscă afară de Maghiarĭ, şi că urmaşii Romanilorŭ se batŭ în peptŭ aderândŭ şi jurândŭ, că strămoşii lorŭ au venitŭ aicĭ din Atelkuz şi nu din Roma, légĕnulŭ popórelorŭ romanice.

Contrapropunerea susţinută de ceialalţĭ ce o spriginiseră, făcêndu-se votarea nominală, au rĕmasŭ pe partea ei 5 votanţĭ, ér pre lângă propunere mai toţĭ, afară de vre-o câţĭva ómenĭ bĕtrânĭ, Maghiarĭ chibzuiţĭ, carĭ la votare au părăsitŭ sala. Şi aşa pe 10 anĭ s'a votatŭ 1% dare suplimentară pe comitatŭ pentru „scopurĭ culturale".

Torma Miklos în vorbirea a doua, ca replică şi susţinerea propunerei sale, şĭ-a închiat'o cu mândriă ce nu se póte descrie. Acum a uitatŭ ce a ḑisŭ mai înainte, când ne chiăma sĕ dămŭ peptŭ cu orientulŭ pustiitorŭ şi barbarŭ şi întorcêndu-se către advocaţii românĭ, lĭ-a spusŭ parlamentarŭ, pe semne, cum a învĕţatŭ în Pesta, că una din două, orĭ ei Maghiarii vorŭ sfărma pe Românĭ (tiporni), orĭ Românii pe ei.

Mĕi! Auḑĭ colo, frate Române! Eu însĕ rĕspundŭ d-lui Torma:

Noi nu ne batemŭ capulŭ sĕ sfărmămŭ pe nimenea, nicĭ sĕ desnaţionalisămŭ pe cineva, ci pre lângă iubire şi stimă reciprocă sĕ ne conservămŭ limba şi naţionalitatea, sĕ ne putemŭ cultiva în spiritulŭ şi după geniulŭ românescŭ, sĕ înaintămŭ în cultură ca Românĭ.

Nu, noi nu vremŭ sĕ alunecămŭ pe calea nedréptă, căcĭ: „dreptatea Domnului e vecĭnică, 'şi elŭ blastămă pre omulŭ ce alunecă în calea nedreptăţii".

„Agere et pati fortia Romanorum est".

t.

Ateneulŭ Românŭ din Bucurescĭ.

O exposiţiune de bele-arte.

Ateneulŭ Românŭ, voindŭ a constata starea artelorŭ frumóse în România în momentulŭ terminărei palatului sĕu, a hotărîtŭ sĕ organiseze în sălile acestui palatŭ o exposiţiune de *Picturŭ, Sculptură şi Architecturŭ*, cu tóte ramificaţiunile lorŭ.

Luândŭ o asemenea hotărîre, Atheneulŭ îşĭ continuă misiunea sa de a desvolta şi a propaga gustulŭ Belelorŭ-Arte în România, de a încuragia pe artiştĭ, chemândŭ asupra operelorŭ lorŭ atenţiunea publică, de a deştepta din ce în ce mai multŭ în clasele avute dorinţa de a'şĭ procura operile de arte ale artiştilorŭ noştri, de a crea, cu unŭ cuvêntŭ, unŭ curentŭ artisticŭ în România pe lângă atâtea altele ce există în sînulŭ sĕu.

Ateneulŭ face dér apelŭ cătră toţĭ artiştii românĭ din ţéră de a adresa operile ce voescŭ a expune Şefului Cancelariei sale, D-nului Alex. Stănescu (Palatulŭ Ateneului), care le va da o chitanţă în regulă despre aceste opere, chitanţă în virtutea căreia obiectele li se vorŭ libera la închiderea Exposiţiunei.

Natura operilorŭ ce se vorŭ primi intră în următorulŭ cadru:

Pictura: Pictură cu uleiu pe pânză, pe lemnŭ séu pe orĭ-ce felŭ de ipsose. — Acuarele — Pastelurĭ — miniaturĭ şi desemnurĭ de tóte felurile — picture pe smalţŭ, pe farfuriă, — pe porţelanŭ, — cartóne, etc.

Sculptura: Sculptură de statue, busturĭ, medalióne, pietre sculptate în reliefŭ, — pietre săpate.

Architectura: Desemne şi modele de architectură, studii şi fragmente, Representaţii şi proiecte de edificii, Restauraţii, ruine şi documente.

Aplicaţiunea artelorŭ.

Gravurĭ şi litografii: Săpătură în negru, Aqua-forte, gravurĭ cu mai multe colorĭ, Litografii în negru cu creionŭ şi cu pensulă, Cromolitografii, Picturĭ pe stofe, picturĭ de decorurĭ, modele şi tiparurĭ pentru figurĭ, ornamente, etc. Sculpturĭ ridicate din ciocanŭ şi pe table de metalŭ, obiecte turnate, estampurĭ, cameurĭ, obiecte de plastică industrială decorative, obţinute prin procedeu mecanicŭ, reducţiunĭ, etc. Monede şi medalii.

Fotografii pe hârtiă şi pe sticlă: Arginterie artistică.

Bronzŭ de arte, turnătoriă de arte diverse, fierăriă de arte, metalurĭ prelucrate.

La aceasta se vor putea adăuga opere de imprimerie, legătoriă de cărţĭ, mobilierŭ artisticŭ şi bronzerii.

Obiectele se primescŭ în tóte ḑilele în localulŭ Palatului Ateneului dela órele $9^1/_2$ până la 12 diminéţa şi dela 3 păna la 6 óre după amiaḑŭ.

Deschiderea exposiţiunei fiindŭ ficsată pentru 1 Novembrie a. c., obiectele vor trebui a fi trimise până la 25 Octomvrie curentŭ.

Când exposiţiunea va fi completă, Comitetulŭ naţionalŭ pentru exposiţiunea universală din Parisŭ va fi invitatŭ sĕ numéscă un juriu pentru a alege operile ce cu consimţĕmêntulŭ artiştilorŭ vorŭ putea figura la acéstă din urmă exposiţiune.

La închiderea exposiţiei, Ateneulŭ va distribui recompense artiştilorŭ a cărorŭ opere vorŭ fi premiate.

Biuroulŭ Ateneului.

Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din 31 Octomvre st. n. 1888.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.36	Vênd.	9.33
Argintŭ românescŭ .	„	9.30	„	9.35
Napoleon-d'orĭ . . .	„	9.59	„	9.62
Lire turcescĭ . . .	„	10.90	„	10.95
Imperialĭ	„	9.90	„	9.95
Galbinĭ	„	5.70	„	5.76
Scris. fonc. „Albina" 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.—	„	98.50
Ruble rusescĭ . . .	„	126.—	„	127.—
Discontulŭ	$6^1/_2$—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena

din 31 Octomvre st. n. 1888.

Renta de aurŭ 4%	101.70
Renta de hârtiă 5%	92.70
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare .	144.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) . .	98.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) . .	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) . .	116.50
Bonurĭ rurale ungare	105.—
Bonurĭ cu clasa de sortare	105.—
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timişŭ . . .	104.40
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.40
Bonurĭ rurale transilvane	104.50
Bonurĭ croato-slavone	104.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ	99.50
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	130.75
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului	122.90
Renta de hârtiă austriacă	82.25
Renta de argintŭ austriacă	82.65
Renta de aurŭ austriacă	109.80
Losurĭ din 1860	140.25
Acţiunile băncei austro-ungare . . .	871.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar. .	305.75
Acţiunile băncei de creditŭ austr. .	311.90
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.77
Napoleon-d'orĭ	$9.61^1/_2$
Mărcĭ 100 împ. germane	$59.42^1/_2$
Londra 10 Livres sterlinge	121.20

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

---

turisirile şi juruinţa ei, şi potrivindu'şĭ păléria pe urechea drépta, începù din fluerŭ o doină tristă, o doină de lungŭ călĕtoritŭ.

Iléna cunoscea glasulŭ fluerului, eşì din casă şi se uità prin crepătura porţii. Nu putea sĕ iésă la largŭ, căcĭ lumea o vedea şi multă lume multe o sĕ vorbéscă apoi despre ei, şi despre ea mai alesŭ, aşa gândia Iléna.

Grozavŭ îi era de dragŭ Florea. De multŭ se gândea ea la césulŭ acesta şi de multele gândurĭ i-se slăbia trupulŭ, i-se veşteja faţa, se usca ḑi de ḑi. Nu-i vorbă, nu intra în mintea ei nicĭ o îndoiélă despre elŭ, căcĭ cele de ierĭ periseră. Cu tóte acestea 'i se părea, că unŭ puhoiu de jale îi acoperise sufletulŭ, şi stăpânită de durere voia sĕ-lŭ véḑă încă odată. Îşĭ uità de lume şi de vorbele ei şi eşì în portă.

Câte durerĭ vedea ea rĕsărindŭ din cea din urmă raḑă a privirilorŭ şi câtŭ farmecŭ de viéţă pierḑêndu-se pe urmele lui.

După ce trecù Florea ca o nălucă scumpă, Iléna isbì pórta, îşĭ coperì faţa cu mânile şi începù sĕ plângă, sĕ plângă cu amarŭ.

De aicĭ înainte nu mai eşia cu furca, n'o mai vedeai Duminecile şi sĕrbătorile gătită frumosŭ, nu, căcĭ n'avea pentru cine. Satulŭ întregŭ i-se părea o pustiă, ér pĕrĕulŭ de dinaintea curţii, singurulŭ prietinŭ din ḑilele bune, i-se părea şi elŭ acum secŭ şi duşmanŭ. De multe-orĭ gândia sĕ'şĭ lase satulŭ, sĕ ia lumea în capŭ, sĕ nu mai auḑă vorbe rele; dér ce era sĕ se facă tată-sĕu.!

Sandu îşĭ vedea fata cuprinsă de gândurĭ slabe, nu scia însĕ, décă ele o vorŭ stăpâni-o multă vreme încă.

Hulită de mulţĭ, vorbită de rĕu de duşmanele ei, Iléna la ce ar fi mai eşitŭ sĕ véḑă ómenĭ? Îi era destulŭ sĕ véḑă pórta şi frăgarulŭ, pentru ca sĕ i-se arate figura lui Florea, şi Florea era o lume întrégă pentru ea.

(Va urma).

Locŭ de villă de ocasiune.

O óră departe de Predealŭ, în immediată apropiare de Brașovŭ, optŭ minute pe josŭ dela gară

ESTE DE VÊNDARE UNŬ LOCŬ DE VILLĂ LA NOU

în o colonie de ville în o splendidă pădure de bradĭ, la o apă curgĕtóre și sorgintă feruginósă. A se adresa în Brașovŭ la d-lŭ notarŭ publicŭ **Petru Nemeșŭ,** séu în Bucuresci la d-na **Sofia Dunca,** strada Piața Amsei Nru 3, séu la Pesta la d-na **Constantia de Dunca-Schiau,** 13. Grünbaumgasse.

Unŭ mecanicŭ românŭ,

care a făcutŭ studii seriόse și a practicatŭ timpŭ de doi anĭ în **Belgia** și în **Germania,** dupăce a fostŭ ocupatŭ la calea ferată în Brașovŭ și în Têrgoviște, provĕḍutŭ fiindŭ cu fórte bune **certificate legalisate de autoritățile germane,** caută ocupațiune la o locomobilă stabilă, de triεratŭ, la o mașină de lumină electrică, într'unŭ atelierŭ orĭ într'o fabrică.

Informațiunĭ dă Administrațiunea „*Gazetei Transilvaniei.*"

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonațĭ, că mai avemŭ din anii trecuțĭ numerĭ pentru complectarea colecțiunilorŭ „Gazetei", precum și câteva întregĭ colecțiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administrațiune în casŭ de trebuință.

Picăturile de stomachŭ MARIAZELLER,

care lucră escelentŭ în contra tuturorŭ bólelorŭ de stomachŭ.

Schutzmarke.

Neîntrecute pentru lipsa de apetitŭ, slăbiciunea stomachului, respirațiunea cu mirosŭ greu, umflare (vênturĭ), răgăélă acră, colică, catarŭ de stomachŭ, acrélă, formarea de pétră și năsipŭ, producerea escesivă de flegmă, gălbinare, greață și vomare, durere de capŭ (décă provine dela stomachŭ), cârcei la stomachŭ, constipațiune séu încuiare, încărcarea stomachului cu mâncărĭ și bĕuturĭ, limbricĭ, suferințe de splină, ficatŭ și de haemorhoide. — Prețulŭ unei sticle **dinpreună cu prescriereade întrebuințare 40 cr., sticla îndoitŭ de mare 70 cr.**

Espedițiа centrală prin farmacistulŭ

Carl Brady, Kremsier (Moravia.)

Picăturile de stomachŭ Mariazeller nu suntŭ unŭ remediu secretŭ. Părțile conținĕtóre suntŭ arătate în **prescrierea de întrebuințare,** ce se află la fie-care sticlă.

Veritabile se află mai în tóte farmaciile.

Avertismentŭ! Picăturile de stomachŭ Mariazeller se falsifică și se imitéză de multe orĭ. — **Ca semnŭ, că suntŭ veritabile,** servesce învĕlitórea roșiă provĕḍută **cu marca de protecțiune de mai susŭ,** și afară de acésta pe fiecare **prescriere de întrebuințare,** ce se află la fiecare sticlă, trebue sĕ fie arătatŭ, că acésta s'a tipăritŭ în tipografia D-lui H. Gusek în Kremsier.

Veritabile se află: **Brașovŭ,** farmacia *Franz Kellemen,* farmacia la „Biserica Albă"; farm. *I. Goos;* farm. *Iul. Hornung;* farmacia *F. Iekelius' W-we;* farm. *K. L. Schuster.* farmacia *Heinrich G. Obert;* farmacia *Ed. Kugler* la „Higiea".

Băile Tușnadŭ: farmacia *Alex. Dobay.* **Cohalmŭ:** farm. *Ed. Melas,* farmacia *E. Wolff,* **Feldióră:** (Marienburg), farm. *Wil. Schneider.* **Făgărașŭ:** farm. *v. Bildner,* farm. *Hermann.* **Sz. Szt. György:** farm. *Val. Beteg,* farm*Barabás Fer.* 13,52—33

Sosirea și plecarea trenurilorŭ și postelorŭ în Brașovŭ.

I. Plecarea trenurilorŭ:

I. Dela Brașovŭ la Pesta:

Trenulŭ de persóne Nr. **307:** 7 óre 10 de minute séra.

Trenulŭ mixtŭ Nr. **315:** 4 óre 10 minute diminéța.

77

Se deschide abonamentŭ pre anulŭ 1888

la

AMICULU FAMILIEI. Ḑiarŭ beletristicŭ și enciclopedicŭ-literarŭ — cu ilustrațiunĭ. — Cursulŭ XII. — Apare în 1 și 15 ḑi a lunei în numerĭ câte de 2—3 cóle cu ilustrațiunĭ frumóse; și publică articlii socialĭ, poesii, novele, schițe, piese teatralĭ ș. a. — mai departe tractéză cestiunĭ literare și scienţifice cu reflesiune la cerințele vieței practice; apoi petrece cu atențiune viéța socială a Românilorŭ de pretutindenea, precum și a celorlalte poporațiunĭ din patriă și străinătate; și prin glume în mare parte ilustrate nisuesce a face câte o óră plăcută familiei strivite de grijile vieței; și preste totŭ nisuesce a întinde tuturorŭ indiviḑilorŭ din familiă o petrecere nobilă și instructivă. — Prețulŭ de prenumerațiune pre anulŭ întregŭ e 4 fl., pentru România și străinătate 10 francĭ — lei, plătibilĭ și în bilete de bancă orĭ marce postalĭ.

PREOTULŬ ROMÂNŬ. Ḑiarŭ bisericescŭ, scolarŭ și literarŭ — cu ilustrațiunĭ. — Cursulŭ XIV. — Apare în broșurĭ lunare câte de $2^1/_2$ — $3^1/_2$ cóle; și publică portretele și biografiile archiereilorŭ și preoților mai distinșĭ, precum și alte portrete și ilustrațiunĭ, — mai departe articlii din sfera tuturorŭ sciințelorŭ teologice și între aceștia mulțime de predice pre duminecĭ, sĕrbătorĭ și diverse ocasiunĭ, mai alesŭ funebralĭ, — apoi studii pedagogice-didactice și scienţifice-literarĭ; și în urmă totŭ soiulŭ de amĕnunte și scirĭ cu preferința celorŭ din sfera bisericéscă, scolastică și literară. — Prețulŭ de prenumerațiune pre anulŭ întregŭ e 4 fl. — pentru România 10 francĭ — lei, plătibilĭ și în bilete de bancă orĭ marce postalĭ.

Colectanții primescŭ gratisŭ totŭ alŭ patrulea esemplarŭ.

Numerĭ de probă se trimitŭ gratisŭ orĭ-cui cere.

☞ A se adresa la „CANCELARIA NEGRUȚU" în Gherla — Sz-ujvár. — Transilvania. ☜

Totŭ de aci se mai potŭ procura și următórele cărțĭ din editura propriă:

Apologie. Discusiunĭ filologice și istorice maghiare privitóre la Românĭ, învederite și rectificate de Dr. Gregoriu Silași. — Partea I. Paulŭ Hunfalvy despre Cronica lui Georg. Gabr. Șincai. Prețulŭ 30 cr.

Renascerea limbei românescĭ în vorbire și scriere învederită și aprețiată de Dr. Gregoriu Silași. (Op complet). Broșura I. II. și III. Prețulŭ broș. I. II. câte 40 cr. — Broșura III. 30 cr. Tóte trei împreună 1 fl.

Cuvêntărĭ bisericescĭ la tóte sĕrbătorile de peste anŭ, de I. Papiu. Unŭ volumŭ de preste 26 cóle. Acest opŭ de cuvêntărĭ bisericescĭ întrece tóte opurile de acestŭ soiu apărute până acum — avêndŭ și o notiță istorică la fiă-care sĕrbătóre, care arată timpulŭ întroducerei, fasele prin carĭ a trecutŭ și modul cum s'a stabilitŭ respectiva sĕrbătóre. Prețulŭ e 2 fl.

Barbu cobzariulŭ. Novelă originală de Emilia Lungu. Prețulŭ 15 cr.

Puterea amorului. Novelă de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulŭ 20 cr.

Idealulŭ perdutŭ. Novelă originală de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulŭ 15 cr.

Opera unui omŭ de bine. Novelă originală. — Continuarea novelei: **Idealulŭ pierdutŭ** de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulŭ 15 cr.

Fântâna dorului. Novelă poporală de Georgiu Simu. Prețulŭ 10 cr.

Codreanŭ craiulŭ codrului. Baladă de Georgiu Simu. Prețulŭ 10 cr.

Ultimulŭ Sichastru. Tradițiune de Georgiu Simu. Prețulŭ 10 cr.

Elŭ trebue sĕ se însóre. Novelă de Maria Schwartz, traducere de N. F. Negruțŭ. Prețulŭ 25 cr.

Branda séu Nunta fatală. Schiță din emigrarea lui Dragoșŭ. Novelă istorică națională. Prețulŭ 20 cr.

Numerii 76 și 77. Narațiune istorică după Wachsmann, de Ioanŭ Tanco. Prețulŭ 30 cr.

Probitatea în copilăriă. Schiță din sfera educațiunei. După Ernest Legouvé. Prețulŭ 10 cr.

Hermanŭ și Dorotea după W. de Goethe, traducțiune liberă de Constantinŭ Morariu. Prețulŭ 50 cr.

Ifigenia în Aulida. Tragediă în 5 acte după Euripide, tradusă în versurĭ de Petru Dulfu. Prețulŭ 30 cr.

Ifigenia în Tauria. Tragediă în 5 acte după Euripide, tradusă în versurĭ de Petru Dulfu. Prețulŭ 30 cr.

Petulantulŭ. Comediă în 5 acte, după Augustŭ Kotzebue, tradusă de Ioanŭ St. Șuluțŭ. Prețulŭ 30 cr.

Carmen Sylva. Prelegere publică ținută în salele gimnasiului din Fiume prin Vincențiu Nicóră, prof. gimnas. — Cu portretulŭ M. S. Regina României. Prețulŭ 15 cr.

Poesii de Vasiliu Ranta-Buticescu. Unŭ volumŭ de 192 pagine, cuprinde 103 poesii bine alese și arangiate. Prețulŭ redusŭ (dela 1 fl. 20 cr.) la 60 cr.

Trandafirĭ și viorele, poesii poporale, culese de Ioanŭ Popŭ Reteganu. Unŭ volumŭ de 14 cóle. Preț. 60 cr.

Tesaurulŭ dela Petrósa séu **Cloșca cu puii eĭ de aurŭ.** Studiu archeologic de D. O. Olinescu. Prețulŭ 20 cr.

Biblioteca Sătenului Românŭ. Cartea I, II, III, IV, cuprindŭ materii fórte interesante și amusante. Prețulŭ la tóte patru 1 fl. — câte una deosebĭ 30 cr.

Biblioteca Familiei. Cartea I. Cuprinde materii fórte interesante și amusante. Prețulŭ 30 cr.

Colectă de recepte din economiă, industriă, comerciu și chemiă. Prețulŭ 50 cr.

Economia pentru scólele popor. de T. Roșiu. Ed. II. Prețulŭ 30 cr.

Indreptarŭ teoreticŭ și practicŭ pentru învĕțămêntulŭ intuitivŭ în folosulŭ elevilorŭ normalĭ (preparandialĭ), a învĕțătorilorŭ și a altorŭ bărbațĭ de scólă, de V. Gr. Borgovanŭ, profesorŭ preparandialŭ. Prețulŭ unui esemplarŭ cu porto francatŭ 1 fl. 80 cr. v. a. In literatura nóstră pedagogică abia aflămŭ vre-unŭ opŭ, întocmitŭ după lipsele scólelorŭ nóstre în mĕsura în care este acesta, pentru aceea ilŭ și recomandămŭ mai alesŭ directorilorŭ și învĕțătorilorŭ ca celorŭ în prima liniă interesațĭ.

Spicuire din istoria pedagogiei la noi — la Românĭ. De V. Gr. Borgovan. Prețulŭ 15.

Manualŭ de Gramatica limbei române pentru scólele poporalĭ în trei cursurĭ de Maximŭ Popŭ, profesorŭ la gimnasiulŭ din Năsĕudŭ. — Manualŭ aprobatŭ prin ministeriulŭ de culte și instrucțiune publică cu rescriptulŭ de datŭ 26 Aprilie 1886, Nr. 13,193. — Prețulŭ 30.

Gramatica limbei române lucrată pe base sintactice de Ioanŭ Buteanu, prof. gimn. Unŭ volumŭ de peste 30 cóle. Prețulŭ 2 fl.

Manualŭ de stilistică de Ioanŭ F. Negruțŭ, profesorŭ. Opŭ aprobatŭ și din partea ministeriului de culte și instrucțiune publică cu rescriptulŭ de dato 16 Dec. 1885 Nru. 48,518. Partea practică fórte bogată a acestui op — cuprinḑêndŭ composițiunĭ de totŭ soiulŭ de acte obveniente în referințele vieței socialĭ — se póte întrebuința cu multŭ folosŭ de către preoțĭ, învĕțătorĭ și alțĭ cărturarĭ românĭ. Prețulŭ 1 fl. 10 cr.

Nu mĕ uita. Colecțiune de versurĭ funebralĭ, urmate de iertăciunĭ, epitafiă ș. a. Prețulŭ 50 cr.

Carte conducĕtóre la propunerea calculărei în scóla poporală pentru învĕțătorĭ și preparanḑĭ. Broș. I. scrisă de Gavrilŭ Trifu profesorŭ preparandialŭ. Prețulŭ 80 cr.

Cele mai eftine cărțĭ de rugăciunĭ:

Mărgăritarulŭ sufletului. Carte bogată de rugăciunĭ și cântărĭ bisericescĭ fórte frumosŭ ilustrată. Prețulŭ unui esemplarŭ broșuratŭ e 40 cr., legatŭ 50 cr., legatŭ în pânză 60 cr., legatŭ mai finŭ 60, 80, 90 cr., 1 fl., în legătură de luxŭ 1.50—2.50

Miculŭ mărgăritarŭ sufletescŭ. Cărticică de rugăciunĭ și cântărĭ bisericescĭ — frumosŭ ilustrată, pentru pruncii scolarĭ de ambe secsele. Prețulŭ unui esemplarŭ broșuratŭ e 15 cr., — legatŭ 22 cr., legatŭ în pânḑă 26 cr.

Cărticică de rugăciunĭ și cântărĭ pentru pruncii scolarĭ de ambe secsele, Cu mai multe icóne frumóse. Prețulŭ unui esemplarŭ e 10 cr.; 50=3 flor.; 100=5 fl.

Visulŭ Prea Sântei Vergure Maria a Născĕtórei de D-ḑeu urmatŭ de mai multe rugăciunĭ frumóse. Cu icóne frumóse. Prețulŭ unui esemplarŭ spedatŭ franco e 10 cr., 50 esemplare 3 fl., 100 esemplare 5 fl. v. a.

Epistolia D. N. Isusŭ Christosŭ. Prețulŭ unui esemplarŭ legatŭ și spedatŭ franco e 15 cr.

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovŭ.